אישים באגרות הראי"ה

ר' לייב מקובנה – הרב אריה לייב שפירא

רב ומקובל, מתלמידי רבי חיים מוולוז'ין, ורבה של קובנה בשנים תר"י–תרי"ג · תקמ"ז–תרי"ג (1786/7–1853)

1 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב אריה לייב שפירא, שכונה על שם עירו "ר' לייבל'ה קובנער", היה מראשוני התלמידים בישיבת וולוז'ין שייסד רבי חיים מוולוז'ין, קרוב משפחתו. כיהן כרב בוושילישוק, באיליה, בסמורגון ובקלווריה, ובשנים תר"י-תרי"ג (1850–1853) כרבה של קובנה. נמנה עם המתנגדים החריפים של תנועת המוסר. נפטר בי"ח בשבט תרי"ג (1853).

הרב קוק על ר' לייב מקובנה

בטבת תר"ע (1909) סיפר הרב קוק לרב שלום אייזנבד "מעשה ששמעתי": נכבדי קובנה רצו שרבי ישראל סלנטר יתיישב בעירם, ור' לייב השיב שאם רבי ישראל יקבל עליו משרה של הוראה - טוב, אבל אם ישב בעיר כאיש פרטי - אינו מרוצה. טעמו של ר' לייב: "שאפילו הגאון היותר גדול והצדיק היותר נשגב לא יוכל לעמד על דעתו של המשועבד להודות לרבים, ולדעת צרת נפשו, כדי לדון אותו לכף זכות". הרב קוק הביא את המעשה כ"תשובה של מעשה רב" בעניין שנדון בינו לבין הרב אייזנבד (כרך א', אגרת רמח).

האגרות

כרך א', אגרת רמח: מעשה בר' לייב מקובנה, שלא רצה שרבי ישראל סלנטר יגור בקובנה כאיש פרטי, כי רק מי שמשועבד לרבים יכול לדון אותם לכף זכות.

"אם הוא רוצה לקבל עליו משרה של הוראה טוב, ואם הוא רוצה לשבת בתור איש פרטי איני מרוצה בדבר"

ראו גם

רבי ישראל סלנטר, מייסד תנועת המוסר. (רבי ישראל סלנטר)

נוסח האגרות – עם ביאור

1 האגרות שבהן נזכר ר' לייב מקובנה, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת רמח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ער"ח טבת תר"ע - יפו **נמען:** הרב שלום אייזנבד

הרב קוק מספר מעשה: ר' לייב מקובנה לא רצה שר' ישראל סלנטר יגור בקובנה כאיש פרטי, אלא רק כמורה הוראה, כי רק מי שמשועבד לרבים יכול לדון אותם לכף זכות. הרב קוק גם כותב הערות הלכתיות, ומעיד שמכתב של הגאון המנוח נכתב בכתב ידו.

עיקרי הדברים

- מעשה בר' ישראל סלנטר - לדון לכף זכות.
- עדות על כתב יד.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ער"ח[4] טבת תר"עין.

לכ'[5] הרב הגדול בתו"י[6] ר'[7] שלו'[8] אייזנבאך נ"י[9], שוי"ר[10].

אספר לכ"ת[11] מעשה ששמעתי. בימי הגאון ר' ליב קאוונער [הרב אריה לייב שפירא, רבה של קובנה] זי"ל[12] רצו נכבדי קאוונא שיתישב הגאון החסיד ר' ישראל סלנטער [רבי ישראל סלנטר, מייסד תנועת המוסר] זי"ל בקאוונא, וכשבאו לשאול ע"ז[13] דעת הגר"ל[14], אמר להם: אם הוא רוצה לקבל עליו משרה של הוראה טוב, ואם הוא רוצה לשבת בתור איש פרטי איני מרוצה בדבר. וכששאלו אותו טעמו אמר להם, שאפילו הגאון היותר גדול והצדיק היותר נשגב לא יוכל לעמד על דעתו של המשועבד להורות לרבים, [מי שמוטלת עליו האחריות לפסוק לציבור] ולדעת צרת נפשו, כדי לדון אותו לכף זכות.

תורות יותר טובות לא אוכל כעת להגיד לכת"ר[15], מפני רוב עבודת גוף ונפש. ידידו הק'[16] איה"ק[17] הנ"ל[18]

אולי ימצאו עוד רבים שלמים, שתספיק להם תשובה של מעשה רב זו, יוכל כת"ר[19] להראות להם ג"כ[20] דברי אלה. והבוחן כליות ולב ב"ה יודע כונתי בכל ענין זה, הנ"ל

הרש"ל[21] ויתר רבוותא כתבו מסברא דעת עצמם, [המהרש"ל ושאר רבותינו כתבו מסברת עצמם] אבל במנ"ח[22] [בספר "מנחת חינוך"] השיג בזה על מוהרי"ט[23], [על רבי יוסף מטראני] ואין כאן כח של השגה.

וע"ד[24] מכתבו של כמ"ח הגאון ז"ל, אני מעיד שראיתיו בכתי"ק[25], [בכתב ידו הקדוש] וחלילה לחשוד ת"ח[26] בזיופא, ד' ישמרנו. הנ"ל

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. ער"ח - ערב ראש חודש
5. לכ' - לכבוד
6. בתו"י - בתורה ויראה

7. ר' - רבי
8. שלו' - שלום
9. נ"י - נרו יאיר
10. שוי"ר - שלום וישע רב
11. לכ"ת - לכבוד תורתו
12. ז"ל - זכרונו לברכה
13. ע"ז - על זה
14. הגר"ל - הגאון רבי שם שמתחיל באות ל (כגון לוי / ליב) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
15. לכת"ר - לכבוד תורתו
16. הק' - הקטן
17. איה"ק - אברהם יצחק הכהן קוק (חתימת הרב)
18. הנ"ל - הנזכר לעיל
19. כת"ר - כבוד תורתו
20. ג"כ - גם כן
21. הרש"ל - רבי שלמה לוריא (מהרש"ל)
22. במנ"ח - במנחת חינוך
23. מוהרי"ט - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, ט (למשל: יעקב + טוביה) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
24. וע"ד - ועל דבר
25. בכתי"ק - בכתב ידו הקדושה
26. ת"ח - תלמידי חכמים